

Sag C-932/19**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

20. december 2019

Forelæggende ret:

Györi Ítéltábla (Ungarn)

Afgørelse af:

10. december 2019

Appellant:

J.Z.

Indstævnt:

OTP Jelzálogbank Zrt.

OTP Bank Nyrt.

OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt.

[Udelades]

Vedrørende appel iværksat af J.Z. [udelades] til prøvelse af dom [udelades] afsagt af Veszprémi Törvényszék (retten i første instans i Veszprémi, Ungarn) den 3. juli 2019 i den sag, der er anlagt af sagsøgeren **J.Z.** ([udelades] Tapolca, [udelades]) mod den første sagsøgte **OTP Jelzálogbank Zártkörűen Működő Részvénytársaság** ([udelades] Budapest, [udelades]), den anden sagsøgte **OTP Bank Nyilvánosan Működő Részvénytársaság** ([udelades] Budapest, [udelades]), og den tredje sagsøgte **OTP Faktoring Követeléskezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság** ([udelades] Budapest, [udelades]), med påstand om ugyldig aftale, har Györi Ítéltábla (regional appeldomstol i Győr, Ungarn) truffet følgende

Afgørelse

- 1 Györi Ítéletábla (regional appeldomstol i Győr, Ungarn) har indledt en præjudiciel forelæggelsesprocedure, idet den har forelagt Den Europæiske Unions Domstol følgende præjudicielle spørgsmål:

Er artikel 6, stk. 1, [i Rådets direktiv 93/13/EØF om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler] til hinder for en national bestemmelse, som fastsætter, at et vilkår i en låneaftale indgået med en forbruger, hvorefter finansieringsinstituttet beslutter, at det er køberkursen, der finder anvendelse ved frigivelse af midler beregnet til erhvervelse af den ejendom, der er genstand for låneaftalen eller leasingaftalen, er ugyldigt – medmindre der er tale om et individuelt forhandlet aftalevilkår – når det er sælgerkursen eller enhver anden vekselkurs, som er forskellig fra den kurs, der er fastsat ved frigivelsen af midlerne, der finder anvendelse ved tilbagebetaling og erstatter ugyldige vilkår med en bestemmelse om anvendelse af den officielle vekselkurs fastsat af Ungarns nationalbank for den pågældende valuta både i forbindelse med frigivelsen af midlerne og ved tilbagebetaling, uden at tage højde for, om den nævnte bestemmelse under hensyn til alle kontraktens vilkår faktisk beskytter forbrugeren mod negative følger, og uden at give forbrugeren mulighed for at tilkendegive sin vilje om, hvorvidt denne ønsker at gøre brug af beskyttelsen i henhold til den nævnte lovbestemmelse?

- 2 [Udelades]
- 3 [Udelades] [nationale processuelle betragtninger]

Begrundelse

Baggrunden for den præjudicielle forelæggelse

- 4 Sagsøgeren og den anden sagsøgte indgik den 16. maj 2007 en aftale om et personligt lån. Den 4. juni 2007 indgik sagsøgeren og den første og den anden sagsøgte en aftale om et lån med pant i fast ejendom til køb af en bolig, og den 4. september 2008 indgik sagsøgeren og den anden sagsøgte en låneaftale vedrørende refinansiering af gælden. I hver af de tre aftaler forpligtede långiverne sig til at yde sagsøgeren, i dennes egenskab af forbruger, et lån optaget i udenlandsk valuta. Alle aftalerne er aftaler, som er indgået med en forbruger.

Efterfølgende ophævede långiverne de låneaftaler, som var blevet indgået den 16. maj 2007 og den 4. juni 2007 og overdrog deres tilgodehavende til den tredje sagsøgte. Den aftale, som var blevet indgået den 4. september 2008 ophørte, idet sagsøgeren opfyldte sine forpligtelser.

- 5 I sin stævning anførte sagsøgeren, at de tre låneaftaler var ugyldige. Med hensyn til lånet til køb af en bolig nedlagde sagsøgeren påstand om, at [retten] skulle erklære aftalen for gyldig indtil datoen for domsafsigelsen, og at det skyldige beløb skulle fastsættes til 3 310 525 HUF med tillæg af renter efter aftalen på 5,99% p.a. fra den 13. marts 2015 indtil domsafsigelsen, og med tillæg af morarenter efter den lovbestemte sats fra dette tidspunkt, og indtil det skyldige

beløb var betalt fuldt ud. Sagsøgeren nedlagde endvidere påstand om, at [retten] skulle dømme den anden sagsøgte til at betale et beløb på 619 460 HUF i forhold til det personlige lån og på 605 159 HUF i forhold til lånet vedrørende refinansiering af gælden med tillæg af de renter, som svarede til begge beløb.

De sagsøgte nedlagde påstand om frifindelse.

- 6 Retten i første instans forkastede sagen som ugrundet. Sagsøgeren iværksatte derefter appel til prøvelse af den nævnte dom.
- 7 Under appelsagen har sagsøgeren ligeledes nedlagt påstand om, at retten i anden instans skulle udlede den urimelige karakter af anvendelsen af forskellige vekselkurser i overensstemmelse med Domstolens dom i sag C-260/18. Derudover har sagsøgeren påpeget, at bankens oplysninger om kursrisikoen ikke var tilstrækkelige.

Relevante retsfor skrifter

- 8 Direktiv 93/13/EØF (herefter »direktivet«). Direktivets artikel 1, stk. 2, bestemmer, at kontraktvilkår, som afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser eller principper i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, bl.a. på transportområdet, er ikke underlagt dette direktivs bestemmelser.
- 9 Direktivets artikel 3, stk. 1, bestemmer, at et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.
- 10 Det nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmer, at medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.
- 11 § 209, stk. 1, i Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (lov nr. IV af 1959 om indførelse af den civile lovbog, herefter »den tidligere civile lovbog«) bestemmer, at et generelt kontraktvilkår eller et kontraktvilkår i en forbruger aftale, der ikke er blevet individuelt forhandlet, er urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro og rimelighedshensyn ensidigt og uden begrundelse fastsætter parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til kontrakten på en måde, der er til skade for den kontraherende part, som ikke har fastsat det pågældende kontraktvilkår.
- 12 Den tidligere civile lovbogs § 209, stk. 5, bestemte, at et kontraktvilkår ikke kan anses for urimeligt, såfremt det er blevet fastsat i en retsfor skrift eller er udfærdiget i medfør af en retsfor skrift.

- 13 Den tidligere civile lovbogs § 209/A, stk. 2, bestemte, at urimelige kontraktvilkår i de almindelige forretningsbetingelser i forbrugeraftaler, eller som den erhvervsdrivende har udarbejdet ensidigt, på forhånd og uden individuel forhandling, er ugyldige. Ugyldigheden kan alene gøres gældende til fordel for forbrugeren.
- 14 § 3, stk. 1, i Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (lov nr. XXXVIII af 2014 om regulering af visse spørgsmål i tilknytning til afgørelsen truffet af Kúria (øverste domstol) med henblik på at ensarte retspraksis på det civile område vedrørende låneaftaler indgået mellem finansieringsinstitutter og forbrugere) (herefter »lov DH 1«) bestemmer, at et vilkår i en låneaftale indgået med en forbruger, hvorefter finansieringsinstituttet beslutter, at det er køberkursen, der finder anvendelse ved frigivelse af midler beregnet til erhvervelse af den ejendom, der er genstand for låneaftalen eller leasingaftalen, er ugyldigt – medmindre der er tale om et individuelt forhandlet aftalevilkår – når det er sælgerkursen eller enhver anden vekselkurs, som er forskellig fra den kurs, der er fastsat ved frigivelsen af midlerne, der finder anvendelse ved tilbagebetaling.
- 15 § 3, stk. 2, uanset bestemmelsen i stk. 3, fastsætter, at det vilkår, der i henhold til stk. 1 er ugyldigt, erstattes med en bestemmelse om anvendelse af den officielle vekselkurs fastsat af Ungarns nationalbank for den pågældende valuta både i forbindelse med frigivelsen af midlerne og ved tilbagebetaling (herunder betaling af månedlige ydelser og omkostninger og provisioner fastsat i fremmed valuta).

Relevante domme fra Domstolen

- 16 I dommen i sag C-618/10, Banco Español de Crédito, fastslog Domstolen, at udtrykket »ikke binder forbrugeren«, som er indeholdt i direktivets artikel 6, stk. 1, har til formål at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genoprette ligheden mellem parterne (præmis 63). Domstolen påpegede også, at en ændring af kontrakten ikke ville kunne sikre forbrugeren en beskyttelse af dennes rettigheder, der er ligeså effektiv som den, der følger af, at urimelige vilkår ikke anvendes (præmis 70).
- 17 Det følger af dommen i sag C-26/13, Kásler og Káslerné Rábai, at i en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, ikke kan opretholdes, efter at et urimeligt vilkår er blevet ophævet, er denne bestemmelse ikke til hinder for en national bestemmelse, der tillader den nationale ret at afhjælpe den manglende gyldighed af dette vilkår ved at erstatte det med en deklatorisk bestemmelse i national ret. Begrundelsen består i at undgå negative følger for forbrugeren, [som kunne føre til, at] den forebyggende virkning af at annullere aftalen ville gå tabt (præmis 83). Den omstændighed, at det skyldige lånebeløb straks forfalder, medfører en risiko

for, at beløbet rækker ud over forbrugerens økonomiske formåen, og dermed straffes forbrugeren snarere end långiver, som ikke vil blive afskrækket fra at indføre sådanne vilkår i de aftaler, som den pågældende udbyder (præmis 84).

Det fremgår af den nævnte dom, at spørgsmålet om påtagelse af kursrisikoen ikke blev behandlet i dommen.

- 18 I dommen i sag C-483/16, Sziber, fandt Domstolen, at det i princippet ikke er i strid med direktivets artikel 7, at en national lovgivning, som den i § 37, stk. 1-3 og § 37/A, stk. 1, i Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (lov nr. XL af 2014 om de regler, der finder anvendelse på den opgørelse, der er omhandlet i lov nr. XXXVIII af 2014 om afgørelse af visse spørgsmål i tilknytning til afgørelse truffet af Kúria (øverste domstol) med henblik på ensretning af retten vedrørende låneaftaler indgået mellem kreditinstitutter og forbrugerne og vedrørende en række andre bestemmelser, herefter »lov DH 2«), men kun når konstateringen af, at vilkår indeholdt i nævnte aftale er urimelige, gør det muligt at genoprette den retlige og faktiske situation, som forbrugeren ville have befundet sig i, såfremt disse urimelige vilkår ikke havde eksisteret.
- 19 I dommen i sag C-51/17, Ilyés, fandt Domstolen, at artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at anvendelsesområdet for det nævnte direktiv ikke omfatter vilkår, som afspejler bindende nationale lovbestemmelser, der er blevet indsat efter indgåelsen af en låneaftale indgået med en forbruger, og som tilsigter at afhjælpe et ugyldigt vilkår deri, idet den pålægger en vekselkurs fastsat af nationalbanken. Et vilkår vedrørende kursrisikoen som det i hovedsagen omhandlede er dog ikke udelukket fra det nævnte anvendelsesområde i medfør af denne bestemmelse.

I den nævnte dom blev det fastslået, at denne udelukkelse fra anvendelsen af ordningen i direktiv 93/13 er begrundet i den omstændighed, at det i princippet med føje må lægges til grund, at den nationale lovgiver har foretaget en afbalanceret afvejning af alle kontrahenternes rettigheder og forpligtelser (præmis 53). Men hensyn til lov DH 1's § 3 tilføjede Domstolen, at denne lov blev vedtaget i en særlig sammenhæng, idet den er støttet på afgørelsen fra Kúria (øverste domstol) nr. 2/2014, der blev truffet med henblik på ensretning af lovgivningen, og hvorved denne ret traf afgørelse om den urimelige karakter af eller formodningen for den urimelige karakter af vilkår om forskellen i vekselkursen og om retten til ensidig ændring, der var indeholdt i kreditaftaler indgået i eller lån optaget i udenlandsk valuta og indgået med forbrugere. Både afgørelsen fra Kúria (øverste domstol) og lov DH 1 er støttet på dommen i sag C-26/13 (præmis 58 og 59).

- 20 I dommen i sag C-118/17, Dunai, tog Domstolen udgangspunkt i, at bestemmelser i en national lovgivning, som ved lov har ændret vilkårene vedrørende

kursforskellen, idet gyldigheden af låneaftalerne samtidig sikres, svarer til det formål, der forfølges i direktivet (præmis 40). De nævnte bestemmelser skal dog overholde kravene i direktivets artikel 6, stk. 1 (præmis 42). Den omstændighed, at visse kontraktvilkår ved lov er blevet erklæret urimelige og ugyldige og er blevet erstattet med nye vilkår med henblik på at bevare den omhandlede kontrakt, kan således ikke have til virkning, at den beskyttelse, som forbrugerne er sikret, forringes (præmis 43). I det foreliggende tilfælde definerer vilkåret vedrørende kursrisikoen aftalens hovedgenstand, og en opretholdelse af aftalen synes ikke retligt set at være mulig, hvilket det dog tilkommer den forelæggende ret at bedømme (præmis 52). Domstolen understregede, at erstatning af et urimeligt kontraktvilkår med en deklaratorisk bestemmelse i national ret er begrænset til tilfælde, hvor annullation af aftalen i sin helhed vil have særligt skadelige virkninger for forbrugeren, og i den foreliggende sag fremgik det, at opretholdelsen af aftalen var i strid med forbrugers interesser (præmis 54 og 55).

- 21 I dommen i sag C-260/18, Dziubak, fastslog Domstolen, at ved fastlæggelse af de retlige konsekvenser skal forbrugers interesser bedømmes ud fra de omstændigheder, der forelå eller kunne forudses på tidspunktet for tvisten (præmis 50 og 51), selv om forbrugeren, efter at han er blevet behørigt belært af den nationale ret, kan give et frit og informeret samtykke til de pågældende vilkår, idet den nævnte beskyttelsesordning ikke finder anvendelse i det foreliggende tilfælde (præmis 54). Domstolen supplerede dommen i sag C-26/13 og tilføjede, at de følger, som er omhandlet i denne skal bedømmes ud fra de omstændigheder, der forelå eller kunne forudses på tidspunktet for tvisten, og at den vilje, som forbrugeren har udtrykt i denne forbindelse, er afgørende ved denne bedømmelse. Domstolen var af den opfattelse, at direktivets artikel 6, stk. 1, er til hinder for en opretholdelse af urimelige kontraktvilkår i en aftale, såfremt ophævelse af disse vilkår indebærer, at aftalen annulleres, og at retten finder, at denne annullation har ufordelagtige følger for forbrugeren, hvis denne ikke har givet sit samtykke til en sådan opretholdelse.

Begrundelser, der ligger til grund for anmodningen om en præjudiciel afgørelse

- 22 Som følge af Domstolens domme i sag C-118/17 og i sag C-260/18 er der i øjeblikket et betydeligt antal af verserende sager ved de ungarske domstole, hvori forbrugere som følge af den urimelige karakter af forskellen i vekselkursen i stigende grad har nedlagt påstand om, at det fastslås, at aftalen er fuldstændig ugyldig, og på grund af følgerne af den betydelige kursrisiko, som systematisk bæres af forbrugeren, ønsker disse forbrugere ikke, at et urimeligt kontraktvilkår bliver erstattet med en deklaratorisk bestemmelse i national ret, som efter deres opfattelse ikke beskytter dem mod negative følger af ugyldigheden. Det skal dog bemærkes, at det ifølge de ungarske domstoles praksis i perioden fra afsigelsen af de nævnte domme, for så vidt som den urimelige karakter af vilkår vedrørende kursrisikoen ikke kan fastslås, ikke er muligt for ungarske dommere at ophæve

rettsforholdet fuldt ud alene på grundlag af ugyldighed som følge af forskellen i vekselkursen og anvende de juridiske konsekvenser af ugyldigheden på hele aftalen, uden anvendelse af bestemmelserne i lov DH 1s § 3, stk. 1 og 2.

- 23 Kúria (øverste domstol), som er den øverste retsinstans, har fastslået bl.a. i en pressemeddelelse af 11. oktober 2019, at der i polsk ret ikke eksisterer en bestemmelse, som ligner den deklatoriske bestemmelse i ungarsk ret, som er indeholdt i den tidligere civile lovbogs § 231, stk. 2, om fastsættelse af vekselkursen for valuta, ifølge hvilken en fordring, der er fastsat i en anden valuta, skal konverteres på grundlag af den gældende kurs på det sted og det tidspunkt, hvor betaling sker. Følgelig finder Domstolens løsning i sag C-26/13 ikke anvendelse i polsk ret. Deraf følger også, at de konstateringer, som fremgår af dommen [i sag C-260/18] vedrørende vekselkursen og løsningen på den urimelige karakter af kursrisikoen ikke finder anvendelse i de ungarske sager. Domstolen har ikke ophævet løsningen i sag C-26/13. Ifølge pressemeddelelsen giver den nævnte dom ikke ungarske forbrugere nye muligheder for retsmidler eller påstande baseret på lovgivningen; spørgsmålet om vekselkursen er blevet endeligt løst ved den opgørelse, som er fastsat i punkt 3 i Kúrias afgørelse nr. 2/2014 PJE og i lov DH 2.
- 24 Retten i anden instans, som den foreliggende sag verserer for, nærer, i betragtning af at bestemmelserne i national ret i lov DH 1's § 3, stk. 1 og 2, ligeledes finder anvendelse, når der foreligger en modstridende viljeserklæring fra en forbruger, tvivl om, hvorvidt de nævnte bestemmelser i national ret skal anses for at være i strid med direktivets artikel 6, stk. 1, og om de i givet fald skal undlades anvendt.
- 25 På baggrund af det ovenstående har Győri Ítéletábla (regional appeldomstol i Győr, Ungarn) i medfør af artikel 267 TEUF indledt en præjudiciel forelæggelsesprocedure for Domstolen vedrørende det spørgsmål, som er rejst i den nævnte afgørelses konklusion.
- 26 [Udelades]
- 27 [Udelades] [nationale processuelle betragtninger]

Győr, den 10. december 2019.

[Udelades]

[Underskrifter]